

متن پرسش

با سلام خدمت استاد عزیز و با عرض خسته نباشید اولاً از خداوند متعال می‌خواهم که به شما بیشتر از پیش شرح صدر عنایت کند تا در تحمل بی‌احترامیهایی که در سوال پرسیدنها به شما می‌شود (چه در سایت و چه در غیر آن) صبر بیشتری داشته باشید و خداوند اجر شما را در این تحملها بیشتر بفرماید قال تعالی {إِنَّا لَأُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا} چند سوال داشتیم: ۱- مباحث ماده و صورت در فلسفه چقدر برخواسته از دین و تعلیمات انبیاء است و آیا حذف آن از سیر تعلم فلسفه رواست؟ ۲- آیا اگر در مباحث هیولا و ماده منکر وجود ماده اولاً شویم در تقریر برهان حرکت جوهری مشکلی پیش می‌آید چون از عبارات آیت الله مصباح حفظه الله در درس نهایی اینجور برمی‌آید که اساس این برهان بر این است که ما هیولا را قبول کنیم و حرکت ماده در صورت و سیلان صورت واحده را قبول کنیم یعنی بپذیریم که یک صورت واحد ممتد سیال هست و این صورت بر ماده می‌آید و با آن متحد می‌شود و این را تقریر ملاصدرا از حرکت جوهری بیان فرمودند و اما خودشان که منکر وجود هیولا در عالم هستند می‌فرمایند باید این برهان را با نگاه اصالت وجودی طرح کرد و آن هم اینکه بگوییم یک وجود واحد است که سیلان دارد و ظاهراً معتقدند نگاه ملاصدرا به این بحث یک مقداری با اصالت ماهوی مخلوط شده است. بسیار ممنون التماس دعا

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیک السلام اساساً تئوری ماده و صورت یک فرض ذهنی است و نه یک واقعیت خارجی. مثل مدل‌هایی که ما در علوم تجربی فرض می‌کنیم و مثلاً می‌گوییم آرایش مولکولی بنزن حلقوی است و یا آرایش اتم‌ها در نمک طعام رومبوئدریک است. این‌ها فرض ذهنی است. حقیقت آن است که بر مبنای اصالت وجود آنچه در خارج هست وجود است در مراتب مختلف که پایین‌ترین درجه‌ی وجود، مرتبه‌ای است که در ذات خود عین حرکت است. البته جناب ملاصدرا برای برهان حرکت جوهری در بعضی مواقع بر اساس مبانی فلسفی قوم یعنی آنچه آن زمان معمول بوده سخن گفته و به همین جهت همین‌طور که حضرت آیت‌الله مصباح «حفظه‌الله» فرموده‌اند بعضی از این براهین مبتنی بر اصالت وجود نیست. موفق باشید